

Vergaderjaar 2023–2024

28 807

Vogelpest (Aviaire influenza)

Nr. 299

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 april 2024

Met deze brief informeer ik de Tweede Kamer over de laatste ontwikkelingen in de vogelgriepsituatie. Ik ga in op de laatste risicobeoordeling van de Deskundigengroep Dierziekten, het intrekken van de ophok- en afschermplicht in de Gelderse Vallei en de Peel en andere landelijke maatregelen. Daarnaast informeer ik de Kamer over eieren en mest van kippen met laagpathogene vogelgriep.

Actuele situatie

De laatste uitbraak met hoogpathogene vogelgriep (HPAI) op een commercieel pluimveebedrijf was op 1 december 2023 in Putten. Er is in de afgelopen weken één wilde vogel met HPAI gevonden. In Europa is het aantal uitbraken bij commerciële pluimveebedrijven de afgelopen maanden ook relatief laag; er zijn slechts enkele uitbraken bij commercieel gehouden vogels geweest in Zuidoost-Europa. Ook zijn er meldingen van wilde besmette vogels in Denemarken en Noord-Duitsland.

Verslag Deskundigengroep Dierziekten

Op 22 april jl. heeft de Deskundigengroep Dierziekten de epidemiologische situatie beoordeeld. Het verslag heb ik als bijlage toegevoegd aan deze brief. De deskundigen hebben de kans op een vogelgriepbesmetting van een pluimveebedrijf lager ingeschat dan tijdens de vorige bijeenkomst op 7 maart jl. De deskundigen hebben de kans op een vogelgriepbesmetting op een pluimveebedrijf als laag ingeschat zowel in de situatie dat de ophok- en afschermplicht van toepassing is, als in de situatie dat deze plicht in de laatste regio's wordt opgeheven. Daarbij geven ze wel aan dat dit oordeel net als bij de vorige beoordeling een grote mate van onzekerheid kent.

In 2016 is de Deskundigengroep Dierziekten gevraagd in hoeverre een verbod op tentoonstellingen waar risicovogels (o.a. kippen) aan deelnemen bijdraagt aan het verminderen van het verspreidingsrisico van de vogelgriep. Tijdens de bijeenkomst van 22 april jl. is gevraagd of zij hun antwoord van destijds, op basis van eventuele nieuwe informatie of inzichten, herzien. De deskundigen geven aan dat hoewel de circulatie onder wilde watervogels en het introductierisico op pluimveebedrijven lager is dan destijds in 2016, de consequenties van een uitbraak op een tentoonstelling even groot zijn.

Opheffen ophok- en afschermplicht in de Gelderse Vallei en de Peel

Op 26 maart jl. heb ik de Kamer geïnformeerd over het feit dat ik de afscherm- en ophokplicht grotendeels heb ingetrokken (Kamerstuk 28 807, nr. 297). Er geldt sindsdien alleen nog een regionale ophokplicht in de pluimveedichte regio's 7, 10 en 19. In diezelfde regio's geldt ook nog een afschermplicht voor houders met meer dan 250 fazanten, loopvogels of sierwatervogels. Voor een besluit om maatregelen aan te scherpen of te verlichten maak ik onder andere gebruik van de risicobeoordeling van de Deskundigengroep Dierziekten. De deskundigen hebben de kans op een vogelgriepbesmetting op een pluimveebedrijf zowel als laag ingeschat indien de ophok- en afschermplicht van toepassing is, als indien deze plicht in de laatste regio's wordt opgeheven. Alles afwegende heb ik besloten de ophok- en afschermplicht nu ook in de drie pluimveedichte regio's (7, 10, 19) in te trekken. Dit is in lijn met eerdere besluiten over intrekken van de afscherm- en ophokplicht in deze regio's.

Andere landelijke maatregelen

In de Kamerbrief van 26 maart jl. (Kamerstuk 28 807, nr. 297) heb ik aangegeven de landelijke maatregelen, anders dan de ophok- en afschermplicht, op korte termijn te evalueren. Daarbij heb ik gekeken naar het bezoekersverbod dat sinds 3 november 2021 van kracht is voor vogelverblijfplaatsen (stallen) (Kamerstuk 28 807, nr. 242). In de praktijk leverde dit soms problemen op, bijvoorbeeld voor medewerkers van kwaliteitsborgingssystemen en centrale antibioticaregistratie. In de afgelopen jaren zijn er op basis van verschillende verzoeken maatwerkaanpassingen in het bezoekersverbod aangebracht. Het gevolg is dat het bestaande bezoekersverbod complex geworden is en daarmee inboet op handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid. Omdat de verwachting is dat het vogelgriepvirus endemisch blijft in de wilde vogelpopulatie blijft het noodzakelijk om regels te stellen aan het bezoek aan vogelverblijfplaatsen. Om tot een beter uitvoerbare en handhaafbare variant te komen heb ik het bezoekersverbod aangepast waarbij twee varianten mogelijk zijn.

In periodes waarin het risico op besmetting lager is, is bezoek toegestaan, mits er wordt voldaan aan het hygiëneprotocol en bezoek wordt geregistreerd. In periodes met een hoger risico is alleen bezoek toegestaan dat noodzakelijk is in het kader van het borgen van een bepaald publiek belang. Hierbij geldt dan ook dat bezoekers zich moeten houden aan het hygiëneprotocol en dat het bezoek geregistreerd moet worden. Gezien het huidige lage risico is per direct de variant voor laag risico van toepassing en is bezoek van vogelverblijfplaatsen toegestaan, mits er wordt voldaan aan het hygiëneprotocol en bezoek wordt geregistreerd. De aanpassing gaat wel gepaard met een wijziging van het hygiëneprotocol voor bezoek. Een bezoeker mag alleen op dezelfde dag meer stallen bezoeken als er in de betreffende stal een douche aanwezig is en het bezoek doucht voordat de stal wordt ingegaan. In geval van een stal zonder douche mag daar dus

alleen bezoek naar binnen dat die dag nog niet in een andere pluimveestal is geweest.

Sinds 26 oktober 2021 geldt er een landelijk tentoonstellingsverbod voor risicovogels (hoenderachtigen, watervogels en loopvogels) (Kamerstuk 28 807, nr. 239). Voor hobbyfokkers is dit een zware maatregel. Tentoonstellingen zijn voor hen van belang omdat hun dieren daar worden gekeurd door erkende keurmeesters. Op deze manier weten fokkers of zij bijdragen aan de instandhouding van de betreffende vogelras. De hobbysector heeft mij gevraagd om deze maatregelen te heroverwegen gezien het voor hen zwaarwegende belang van tentoonstellingen. Daarom heb ik de Deskundigengroep Dierziekten gevraagd of hun oordeel uit 2016 over een verbod op tentoonstellingen nog actueel is of dat zij hun antwoord van destijds, op basis van nieuwe informatie, herzien. De deskundigen hebben aangegeven dat hoewel de circulatie onder wilde watervogels en het introductierisico op pluimveebedrijven lager is dan destijds in 2016, de consequenties van een uitbraak op een tentoonstelling even groot zijn.

De kern van dat oordeel is dat de kans op een besmetting tijdens een tentoonstelling of de kans op aanwezigheid van een besmette vogel op een tentoonstelling erg klein is. Echter de gevolgen van zo'n besmetting zijn groot. Aan tentoonstellingen nemen namelijk vogels deel die van veel verschillende locaties komen. Indien er een besmetting zou zijn op een tentoonstelling moeten alle dieren die op die tentoonstelling aanwezig waren getraceerd en onderzocht worden. Indien daar daadwerkelijk positieve gevallen bij zitten leidt dit tot het instellen van beperkingsgebieden en ruiming van besmette dieren. De uitvoering hiervan zou een groot beslag op de capaciteit van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) leggen. Een uitbraak van vogelgriep op een tentoonstelling in Duitsland in november 2022 laat zien dat dit geen denkbeeldig scenario is.

Op dit moment geeft de Deskundigengroep Dierziekten aan dat de kans op besmetting laag is. Dat afwegende tegen de belangen die de hobbyhouders vertegenwoordigen, zoals de instandhouding van bepaalde (zeldzame) rassen vogels, heeft mij doen besluiten het tentoonstellingsverbod te gaan versoepelen. Ondanks dat de kans op een besmetting nu laag is wil ik bij de versoepeling wel rekening houden met het feit dat de gevolgen van een besmetting op een tentoonstelling groot zijn. Ik ga daarom, samen met de belanghebbenden en de NVWA, in overleg over de beste manier om tentoonstellingen op korte termijn weer mogelijk te maken. Daarbij zal ik ook het feit dat de deskundigen aangeven dat watervogels een grotere kans op besmetting hebben meenemen.

Laagpathogene vogelgriep

Naast hoogpathogene vogelgriep (HPAI) bestaat er ook laagpathogene vogelgriep (LPAI). Op basis van wetenschappelijke inzichten zijn de Europese regels voor LPAI met inwerkingtreding van de Diergezondheidsverordening op 21 april 2021 veranderd. LPAI is een zogenoemde categorie D-ziekte wat betekent dat er geen bestrijdingsmaatregelen genomen hoeven te worden zoals voorheen. Wel moeten er maatregelen genomen worden om te voorkomen dat dieren die besmet zijn met LPAI in de handel gebracht worden. Sinds 21 april 2021 is het nationale beleid voor LPAI dan ook aangepast. Een stal waar LPAI-virus circuleert in pluimveearme gebieden, wordt niet meer geruimd. De stal wordt wel geblokkeerd tot de dieren uitgezikt zijn en er geen virus meer gevonden wordt. In de pluimveedichte gebieden (de regio's 7, 10 en 19) wordt per geval een afweging gemaakt en is de lijn dat stallen met LPAI nog wel

worden geruimd. In de pluimveedichte gebieden is er namelijk kans op verspreiding tussen bedrijven, wat onwenselijk is.

Onder de oude regels was het verplicht om eieren van met LPAI besmette koppels te verwerken door ze bijvoorbeeld af te zetten als industrie-ei. De nieuwe Europese regels stellen echter geen regels meer aan consumptie-eieren van met LPAI besmette koppels. Ik heb het Bureau Risicobeoordeling & Onderzoek (BuRO) van de NVWA gevraagd om een risicoin-schatting te geven van humane consumptie van eieren van kippen uit een stal waar het LPAI-virus circuleert. BuRO geeft aan dat er geen significant risico voor de volksgezondheid is door de consumptie van (rauwe) eieren afkomstig van pluimvee dat positief is getest op LPAI. BuRO merkt hierbij op dat het conform het advies van het Voedingscentrum altijd verstandig is eieren alleen goed gegaard te eten.

Op basis van dit advies heb ik besloten dat beperkende maatregelen wat betreft de verwerking van tafeleieren niet meer nodig zijn. Eieren uit een stal met kippen die (mogelijk) met LPAI zijn besmet kunnen in het reguliere kanaal worden afgezet. Dezelfde strategie wordt toegepast bij mest uit een stal met dieren die met LPAI zijn besmet. De mest uit zo'n stal kan ook regulier worden aangewend. Dit is ook in lijn met de Europese kaders. Een striktere nationale lijn hierop zou niet logisch zijn aangezien tafeleieren en mest uit pluimveestallen met LPAI uit andere lidstaten in Nederland gebracht mogen worden.

Tot slot

De afgelopen maanden zijn er gelukkig geen uitbraken van HPAI bij gehouden vogels geweest en ook onder wilde vogels is er in de afgelopen weken slechts in één vogel HPAI-virus gevonden. We hebben de afgelopen jaren echter gezien dat vogelgriep erg onvoorspelbaar is. Ik zal de Deskundigengroep Dierziekten daarom regelmatig om een risicobeoordeling blijven vragen. Mede op basis daarvan zal ik de geldende maatregelen steeds afstemmen op het actuele risico.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
P. Adema